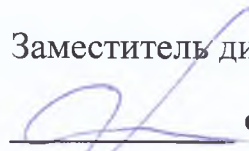

Государственное автономное профессиональное образовательное
учреждение «Мамадышский политехнический колледж»

УТВЕРЖДАЮ

Заместитель директора по ТО

Файзреева В.В.

«01» сентября 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

дисциплины ОД.14 Родной язык (татарский)

для специальности

15.01.05. Сварщик (ручной и частично механизированной сварки (наплавки))

Мамадыш

2023

Рабочая программа разработана в соответствии с Федеральным государственным образовательным стандартом среднего общего образования (приказ Министерства образования и науки РФ № 413 от 17 мая 2012 г., зарегистрировано в Минюсте РФ № 24480 от 07 июня 2012 г. (с изменениями и дополнениями от 12 августа 2022 г.)) и с учетом примерной рабочей программы общеобразовательной дисциплины «Родной язык (татарский)» для профессиональных образовательных организаций (утверждена на заседании Совета по оценке содержания и качества примерных рабочих программ общеобразовательного и социально-гуманитарного циклов среднего профессионального образования Протокол № 14 от «30» ноября 2022 г.)

Обсуждена и одобрена на заседании
предметно-цикловой комиссии
общеобразовательных дисциплин

Разработала преподаватель:

Р.Н.Кашапова

Протокол № 1

«28» августа 2023 г.

Председатель ПЦК Н.С.Порываева

ЭЧТӨЛӨК

УКУ ФӘНЕНЕҢ ЭШ ПРОГРАММАСЫ ПАСПОРТЫ.....	4
УКУ ФӘНЕНЕҢ ЭЧТӨЛӨГЕ.....	8
УКУ ФӘНЕН ТОРМЫШКА АШЫРУ ШАРТЛАРЫ.....	12
УКУ ФӘНЕН ҮЗЛӨШТЕРҮНЕ ТИКШЕРҮ ҺӘМ БӘЯЛӨҮ.....	14

1.Уку фәнненең эш программасы паспорты “Туган тел”

1.1. Программаны куллану өлкәсе

«Туган тел» укыту дисциплинасының эш программасы төп һөнәри белем бирү программасының бер өлеше булып 15.01.05. Сварщик (ручной и частично механизированной сварки (наплавки)) белгечлеге төркеменә керә торган социаль тәэминатны оештыру тора.

1.2. Төп һөнәри белем бирү программасы структурасында дисциплина урыны:

"Туган тел" укыту дисциплинасы ОПОПның гомуми белем циклына керә.

Көллияттә татар теленә гуманитар предметлар рәтеннән беренчел дәрәжәдәге әһәмият бирелә, ул ана телендә укытыла торган башка фәннәрне өйрәнү теле дә, укучыларның рухи дөнъясын, эхлагын формалаштыруда әһәмиятле чара да. Ана теле ярдәмендә укучылар буыннар тәҗрибәсе белән тупланган мәдәният һәм сәнгать кыйммәтләре белән таныша, алардагы уңай сыйфатларны үзләштерә, укучыда туган жиренә мәхәббәт хисе тәрбияләнә.

Тел дәрәсләрендә, сүз сәнгате буларак, әдәби әсәрне аңлау һәм кабул итү дәрәжәсе камилләшә. Татар теле дәрәсләрендә рус телен, чит ил телләрен өйрәнүгә дә нигез салына. Татар теле дәрәсләрендә танып белү, фикерләү сәләтен үстерүгә зур игътибар бирелә. Укучыларның акыл һәм ижади сәләтләрен үстерү тәэмин ителә, хәтерләре һәм күзаллау дәрәжәсе яхшыра, гомуми караш даирәсе үстерелә, мөстәкыйль уку эшчәнлегә күнекмәләре формалаша. Төрле белемнәрне үзләштерү һәм саклау формасы буларак, татар теле көллияттә укытыла торган башка предметлар белән тыгыз бәйләнештә тора һәм аларны үзләштерү сыйфатына уңай тәэсир итә.

1.3. Дисциплинаның максатлары һәм бурычлары - дисциплинаны үзләштерү нәтижеләренә карата таләпләр:

«Туган тел» укыту дисциплинасының эчтәлеген үзләштерү студентлар тарафыннан түбәндәге нәтижеләргә ирешүне тәмин итә:

- укучыларның сүзлек байлыгын арттыру, сөйләм һәм язма телен үстерү белән беррәттән, рухи дөньясын баету, реаль чынбарлыкка дәрәҗәләшкән караш формалаштыру, тормыш вакыйгаларына хәбәрдарлыгын тәмин итү;
- татар теленнән алынган теоретик материалны (тел системасын) аңлап үзләштерүне һәм тел фәнен яхшы белүне тәмин итү;
- гамәли тел материалларын хәтердә калдырып һәм тәрбияви максатны күздә тоткан хәлдә, изложение һәм сочинениеләрне логик фикерләп, телдәге сурәтләнү чараларын дәрәҗәләшкән һәм урынлы кулланып, грамоталы итеп һәм дәрәҗәләшкән каллиграфия белән яза белүләренә ирешү;
- идея дәрәҗәләшкән югары булуын тәмин итү;
- текст өстендә эшләү күнекмәләрен камилләштерү, үзенең һәм иптәшләренең кылган гамәлләренә дәрәҗәләшкән бәя бирү;
- информация чыганаclarыннан кирәкле мәгълүматларны таба һәм куллана белергә өйрәтү;
- укучыларда дәрәҗәләшкән һәм өстәмә әдәбияттан (әдәби әсәрләре, фәнни чыганаclar, төрле сүзлекләр, вакытлы матбугат) дәрәҗәләшкән файдалану күнекмәләрен үстерү;
- план, тезис, конспектлар төзү, эш кәгазьләрен (деловые бумаги) дәрәҗәләшкән һәм грамоталы язарга өйрәтү;
- бәйләнешле сөйләм культурасын үстерү өчен, укучыларда укыганны һәм сөйләгәнне кабул итү, сөйләмнән урынлы файдалану осталыгын (уку, язу, сөйләү, тыңлау, аңлау, сөйләшү, аралашу, диалогик һәм монологик сөйләм) ижади эш башкару күнекмәләрен формалаштыру һәм үстерү.

Белем дәрәҗәләшкән таләпләре:

Укучыларның үзләштерергә тиешле белем – күнекмәләре:

1. Фонетика, лексика тармаклары турында, сузыкларга һәм тартыкларга хас орфоэпик һәм орфографик нормаларны белү, аваз үзгәрешләренә аңлатма бирә белү.
2. Татар теленең сүзлек составын белү. Лексикография буенча тулы мәгълүмат бирә белү.
3. Сүз төзелеше, сүз ясалышы, кушымчалар турындагы белемнәрне ныгыту.
4. Сүз төркемнәре. Синтаксис буенча тулы мәгълүмат алу.
5. Язу тарихын тирән белү.

Сөйләм эшчәнлегенә таләпләр:

1. Орфография, орфоэпия нормаларын үзләштерү, фонетик анализ ясый белү.
2. Төрле сүзлекләрдән файдалану күнекмәләрен булдыру.
3. Сөйләмдә сүз төркемнәреннән дәрәс һәм урынлы файдалану, төгәл итеп анализлау
4. Сүзләргә фонетик, морфологик, синтаксик анализ ясый белү күнекмәләрен булдыру, анализ үрнәкләрен камил белү.
5. Сүз ясалышын, төзелешен, сүзтезмәләрен тикшерү үрнәкләрен камил белү.
6. Орфографик принциптар һәм аларның нормаларын белү.
7. Стилистика һәм сөйләм культурасы нормаларын төгәл белү.
8. Пунктуация кагыйдәләреннән дәрәс файдалану.
9. Сөйләм эшчәнлегенә буенча тулы мәгълүматлы булу.

2. Уку дисциплинасының эчтәлеге һәм структурасы

Туган тел

Укыту эшләре төре	Сәгать саны
Укытучы белән берлектәге шөгыйль	54
Үзлектән эш	18
Уку программасы күләме	36
Шул исәптән:	
Теоретик уку	8
Практик эш	26
Йомгаклау аттестациясе – зачет	2

2.1. «Туган тел» дисциплинасының эчтәлеге һәм тематик планы

Разделы рабочей программы дисциплины	Содержание учебного материала, практических работ, самостоятельной работы студентов	Объем часов
1	2	3
1 нче бүлек	Тел – аралашу чарасы, ижтимагый һәм сәяси күренеш	2
Тема 1.1.	Кереш.Кеше тормышында туган телнең роле. Тел - аңлашу,аралашу чарасы,ижтимагый,сәяси күренеш.Туган телдә әхлакый –рухи традицияләр чагылышы.Туган тел һәм һөнәр.(лекция-әңгәмә)	2
	Мөстәкыйль эш. Тел өлкәсендә эшләгән галимнәр	2
2 нче бүлек	Фонетика.	2
Тема 2.1.	Сузык һәм тартык авазлар,аларның үзгәрешләре.Басым.Интонация.(лекция)	1
Тема 2.2.	Сүзләргә фонетик-график анализ ясау тәртибе. (практик дәрес)	1
	Мөстәкыйль эш. Орфография.Орфоэпия.	2
3 нче бүлек	Сүз ясалышы һәм сүз төзелеше.	2

Тема 3.1. Тема 3.2.	Сүзнең мәгънәле кисәкләре. Кушымчаларның функцияләре. Сүз ясалышын тикшерү тәртибе(практик дәрес)	2
4нче бүлек	Лексикология	4
Тема 4.1. Тема 4.2. Тема 4.3. Тема 4.4.	Лексикология. (лекция)	1
	Синонимнар. Антонимнар. Күп мәгънәле сүzlәр. (практик дәрес) Фразеология. Татар теленең сүзлек составы. Омонимнар. (практик дәрес)	3
	Мөстәкыйль эш. Этимология	2
5 нче бүлек	Морфология	11
Тема 5.1. Тема 5.2	Морфология (лекция).	1
	Исем	1
	Исемнәрнең ясалышы. Исемнәрнең килеш, тартым, сан белән төрләнүе..Изафә бәйләнеш.Исем сүз төркеменә морфологик анализ. (практик дәрес)	1
Тема 5.3. Тема 5.4.	Сыйфат	2
	Сыйфат дәрәжәләре. Сыйфатларның ясалышы ягыннан төрләре.Сыйфат сүз төркеменә морфологик анализ. (практик дәрес)	2
	Сан	1

Тема 5.5.	Сан төркемчэләре.Саннарның ясалышы Сан сүз төркеменә морфологик анализ. (практик дәрес)	1
Тема 5.6.	Алмашлык	1
	Алмашлыклар. Алмашлыкларның килеш белән төрләнеше. Алмашлык сүз төркеменә морфологик анализ. (практик дәрес)	1
	Мөстәкыйль эш. Алмашлыкларның төркемчэләре	2
Тема 5.7. Тема 5.8. Тема 5.9.	Фигыль	3
	Затланышлы, затланышсыз(сыйфат фигыль,хэл фигыль,инфинитив,исем фигыль) фигыльләр.Фигыль төркемчэләре. Фигыльләргә морфологик анализ ясау тәртибе. (практик дәрес)	3
	Мөстәкыйль эш. Фигыль юнәлешләре.	2
Тема 5.10.	Рәвеш	1
	Рәвеш. Рәвеш төркемчэләре. Рәвеш сүз төркеменә морфологик анализ ясау(практик дәрес)	1
Тема 5.11.	Ярдәмлекләр	1
	Бәйләкләр һәм бәйлек сүзләр,кисәкчәләр,теркәгечләр. (практик дәрес)	1
бнчы бүлек	Татар әдәби теленең функциональ стильләре.	3
Тема 6.1.	Татар әдәби теленең функциональ стильләре. (лекция).	1

Тема 6.2 Тема 6.3.	Фәнни стиль. Эш кәгазьләре стиле.(практик дәрес)	2
	Мөстәкыйль эш. Публицистик стиль.Әдәби стиль.	2
7 нчы бүлек	Синтаксис	10
Тема 7.1.	Синтаксис(лекция).	1
Тема 7.2.-7.4.	Сүзтезмә һәм тезмә сүз. Гади жөмлө төрләре. Жөмләнең баш кисәкләре(ия, хәбәр),жөмләнең иярчен кисәкләре. (практик дәрес)	3
	Мөстәкыйль эш. Бер составлы жөмлэләр.Сүз жөмлэләр.	2
Тема 7.5-7.8.	Кушма жөмлө төрләре. Тезмә кушма жөмлэләр. Иярченле кушма жөмлэләр. Эндәш сүзләр ,кереш сүзләрнең жөмлэдәге урыны(практик дәрес)	4
	Мөстәкыйль эш. Катлаулы кушма жөмлө.	2
Тема 7.9.	Текст.Туры һәм кыек сөйләм. (лекция).	1
Тема 7.10.	Текст.Туры һәм кыек сөйләм.(практик дәрес)	1
	Мөстәкыйль эш. Текстны тәржемә итәргә.	2
	Промежуточная аттестация (дифференцированный зачёт)	2
	Всего:	54

3. Уку фәннен тормышка ашыру шартлары

3.1. Минималь материал – техник тәэмин ителешкә таләпләр

Фән программасы тормышка ашыру кабинет булуны таләп итә: Туган тел һәм әдәбияты кабинеты.

Уку кабинетының жаһазлары: язу тактасы, киём шкафы, китап шкафы, өстәл (укучылар өчен), өстәл (укытучылар өчен), урындыклар.

Белем бирүнең техник чаралары:

№ п\п	Наименование ТСО	Марка	Инв. №
1.	Ноутбук портативный ПЭВМ	RAYbook Bi1010 ICL	222101045654
2.	Программно – аппаратный комплекс	RAY S222Mi	222101043067
3.	Доска интерактивная	TruBoard R3-1000	222101045755
4.	Проектор стационарный потолочное крепление	ViewSonic PA503S	222101045756
5.	Беспроводная точка доступа	Cisco AIR – AP 18321 – RK9 (Нидерланды)	0000003845

Кулланылган әдәбият:

1. Татар теле: рус телендә урта гомуми белем бирү оешмалары 10 сыйныфы өчен уку әсбабы (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Р.К. Сәгъдиева. – Казан: «Мәгариф – Вақыт» нәшр., 2018. –175 б.

2. Татар теле: рус телендә урта гомуми белем бирү оешмалары 11 сыйныфы өчен уку әсбабы (татар телен туган тел буларак өйрәнүче

укучылар өчен) / Р.К. Сәгъдиева. – Казан: «Мәгариф – Вакыт» нәшр., 2018. –195 б.

Дополнительные источники:

1. Татар әдәбияты: рус телендә урта гомуми белем бирү оешмалары 11 сыйныфы өчен уку әсбабы (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен) / Ф.Ф. Хәсәнова, Г.М. Сафиуллина, Л.Ф. Жамалиева, Г.М. Әхмәтжанова. – Казан: «Мәгариф – Вакыт» нәшр., 2018. – 383 б.

2. Русско-татарский словарь. Русча-татарча сүзлек. / авт.-сост.: Ф.А. Ганиев, Ф.Ф. Гаффарова. – Казань: Татар кн. изд-во, 2014. –465 с.

3. Математический русско-татарский толковый словарь. // Математикадан русча-татарча аңлатмалы сүзлек. / (авт.-сост.: Л.И. Галиева, И.Г. Галяутдинов, М.З. Хуснетдинов и др.); под общ. ред. Л.И. Галиевой и И.Г. Галяутдинова. –Казань:Татар кн. изд-во, 2014. –254 с.

4. Татар теленең орфографик сүзлеге. Орфографический словарь татарского языка. / авт.-сост.: К.Р. Галиуллин, Р.И. Раскулова. –Казань: Татар кн. изд-во, 2017. –423 с.

Интернет-ресурсы:

<http://tt.wikipedia.org>

<http://tatarplanet.ru>

<http://belem.ru>

<http://www.kitap.net.ru>

<http://znanium.com/>, электронно-библиотечная система

<http://KnigaFond>

edu.tatar.ru

4.Туган тел фәнен үзләштерүнең нәтижәсен тикшерү һәм бәяләү

<p align="center">Укыту нәтижәсе (белергә, эшләргә тиеш)</p>	<p align="center">Уку нәтижәләрен тикшерү һәм бәяләү формалары һәм алымнары</p>
<p>Укучыларның үзләштерергә тиешле белем – күнекмәләре:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фонетика, лексика тармаклары турында, сузыкларга һәм тартыкларга хас орфоэпик һәм орфографик нормаларны белү, аваз үзгәрешләренә аңлатма бирә белү. 2. Татар теленең сүзлек составын белү. Лексикография буенча тулы мәгълүмат бирә белү. 3. Сүз төзелеше, сүз ясалышы, кушымчалар турындагы белемнәрне ныгыту. 4. Сүз төркемнәре. Синтаксис буенча тулы мәгълүмат алу. 5. Язу тарихын тирән белү. <p>Сөйләм эшчәнлегенә таләпләр:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орфография, орфоэпия нормаларын үзләштерү, фонетик анализ ясый белү. 2. Төрле сүзлекләрдән файдалану күнекмәләрен булдыру. 3. Сөйләмдә сүз төркемнәреннән дәрәс һәм урынлы файдалану, төгәл итеп анализлау 4. Сүзләргә фонетик, морфологик, синтаксик анализ ясый белү күнекмәләрен булдыру, анализ үрнәкләрен камил белү. 5. Сүз ясалышын, төзелешен, сүзтезмәләрен тикшерү үрнәкләрен камил белү. 6. Орфографик принциплар һәм аларның нормаларын белү. 7. Стилистика һәм сөйләм культурасы нормаларын төгәл белү. 8. Пунктуация кагыйдәләреннән дәрәс файдалану. 	<p>Тестлар; реферат; сорауларга җавап бирү; күнегүләр эшләү; конспектлар төзү; тәржемә итү;</p>